

Valsts izglītības satura centrs

27. - 30. maijs

LATVIEŠU VALODA

9.KLASE

2023./2024.M.G.

Valsts izglītības
satura centrs

Centralizētais eksāmens latviešu valodā 9. klasē

2023./2024. mācību gads

2024.gada 29. aprīlis

Pirmdiena	Otrdiena	Trešdiena	Ceturtdiena	Piektdiena
22. aprīlis	23. aprīlis	24. aprīlis	25. aprīlis	26. aprīlis
Starpdisciplinārais darbs 9.klasei 22.-26.aprīlis (NAV obligāts)		MD Bioloģija, Fizika, Ķīmija		
29.aprīlis	30.aprīlis	1.maijs	2.maijs	3.maijs
	MD Dabaszinības			
6.maijs	7.maijs	8.maijs	9.maijs	10.maijs
		MD Bioloģija, Fizika, Ķīmija Dabaszinības (opt)		
13.maijs	14.maijs	15.maijs	16.maijs	17.maijs
SOCIALĀS ZINĀTNES /r		LATVIEŠU VAL. A/r. LATVIEŠU VAL. O /r.		KULTŪRA UN MĀKSĻA/r.
20.maijs	21.maijs	22.maijs	23.maijs	24.maijs
GEOGRĀFIJA /r.	GEOGRĀFIJA /pr.	Svešvaloda (angļu, vācu, franču) 9.kl./r,m.	ĶĪMIJA /r. Svešvaloda (angļu, vācu) 9.kl.m	ĶĪMIJA /pr. Svešvaloda (angļu) 9.kl./m.
27.maijs	28.maijs	29.maijs	30.maijs	31.maijs
DIZAINS UN TEHNOĻĪJAS 12.kl./r. latviešu valoda 9.kl. m	latviešu valoda 9.kl./r, m.	FIZIKA/r. latviešu valoda 9.kl. m.	FIZIKA/pr. latviešu valoda 9.kl. m.	
3.jūnijs EP vērtēšanas	4.jūnijs	5.jūnijs EP vērtēšanas	6.jūnijs	7.jūnijs EP vērtēšanas
ANĢĻU VAL. O./r., m. ANĢĻU VAL. A/r.	ANĢĻU VAL. O/m. FRANČU VAL. O/A/ r.,m. matemātika 9.kl.	ANĢĻU VAL. O/m. ANĢĻU VAL. A/m. LATVIEŠU VAL. O / m.	ANĢĻU VAL. A/m. LATVIEŠU VAL.O / m. VACU VAL. O/A/r., m.	LATVIEŠU VAL.O / m KRIEVU VAL. A /r,m.
10.jūnijs	11.jūnijs	12.jūnijs	13.jūnijs	14.jūnijs
MATEMĀTIKA V/O/ A 1.un 2.daļa latviešu valoda 9.kl. (opt)	MATEMĀTIKA A 3.un 4.daļa	matemātika 9.kl.(opt)	BIOĻĢIJA /r.	BIOĻĢIJA /pr. svešvaloda 9.kl. (opt)
17.jūnijs	18.jūnijs	19.jūnijs	20.jūnijs	21.jūnijs
VĒSTURE /r.		PROGRAMMĒŠANA/r.	SVEŠVALODA A/O (opt)	DIZAINS UN TEHNOĻĪJAS
24.jūnijs	25.jūnijs	26.jūnijs	27.jūnijs	28.jūnijs
	LATVIEŠU VAL. A/O(opt)	SOCIĀLĀS ZINĪBAS (opt)	MATEMĀTIKA V/O/A (opt) A 1.un 2.daļa	MATEMĀTIKA A (opt) A 3.un 4.daļa
1.jūlijs	2.jūlijs	3.jūlijs	4.jūlijs	5.jūlijs
PROGRAMMĒŠANA (opt) Sertifikāti 9.klase	ĶĪMIJA (opt)	KULTŪRA UN MĀKSĻA (opt)	BIOĻĢIJA (opt)	GEOGRĀFIJA (opt)
8.jūlijs	9.jūlijs	10.jūlijs	11.jūlijs	12.jūlijs
FIZIKA (opt)	VĒSTURE (opt)	SVEŠVALODA (opt) 2.diena	Sertifikāti 12	Sertifikāti PPT 17.07.

EKSĀMENS – vidusskola pamatterminā

EKSĀMENS – vidusskola papildterminā

V/O/A – vispārīgais/ optimālais/ augstākais līmenis

r/m/pr – rakstu/mutvārdu/praktiskā daļa

eksāmens – 9.klase pamatterminā

eksāmens – 9.klase papildterminā

Valsts izglītības
satura centrs

Informācija VISC tīmekļvietnē

Valsts pārbaudes darbi

▶ Atskaņot tekstu

Publicēts: 26.06.2020.

Jaunumi

Skatīt vairāk →

Valsts pārbaudes darbi 2023./2024. mācību gadā

Skatīt vairāk →

Valsts pārbaudes darbu programmas

Skatīt vairāk →

Iepriekšējo gadu valsts pārbaudes darbu uzdevumi

Skatīt vairāk →

Norises darbību laiki

Skatīt vairāk →

Atbalsta pasākumi

Skatīt vairāk →

Valsts izglītības
satura centrs

Informācija VISC tīmekļvietnē

**Valsts pārbaudes darbu
statistika**

[Skatīt vairāk →](#)

**Monitoringa darbu
paraugi**

[Skatīt vairāk →](#)

**Valsts pārbaudes darbu
metodiskie materiāli**

[Skatīt vairāk →](#)

**Biežāk uzdotie
jautājumi**

[Skatīt vairāk →](#)

Normatīvie akti

[Skatīt vairāk →](#)

VISC atbalsta vietne

Darba laiks: katru darba
dienu no 9.00 līdz 17.00,
Tālrunis: +371 66051908, e-
pasta adrese:
atbalsts@visc.gov.lv

[Skatīt vairāk →](#)

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9.klasei Eksāmena uzbūve

Daļa	Uzdevumu skaits	Maksimālais punktu skaits	Daļas īpatsvars (%)	Izpildes laiks
Teksta satura un valodas līdzekļu analīze	14 - 16	50	50	120 min.
Tekstveide	1	30	30	80 min.
Mutvārdu runa	1	20	20	10 min.

Valsts izglītības
satura centrs

2023. gada eksāmena darba lapa
<https://www.visc.gov.lv/lv/media/21000/download?attachment>

LATVIEŠU VALODĀ

Iepazīsties ar norādījumiem.

1. un 2. daļas darba lapās ieraksti kodu, kuru tu saņēmi, ienākot eksāmena telpā.

Katru koda ciparu raksti salasāmi tam norādītajā vietā.

Eksāmenā veicamo uzdevumu skaits, iegūstamo punktu skaits un paredzētais izpildes laiks:

Daļa	Uzdevumu skaits	Punktu skaits	Laiks (min)
1.	19	50	120
2.	1	30	80

Darbu veic ar tumši zilu vai melnu pildspalvu. Ar zīmuli rakstītais netiek vērtēts.

Eksāmena norises laikā eksāmena vadītājs skaidrojumus par uzdevumiem nesniedz.

Pildot eksāmena darbu, ievēro uzdevumu nosacījumus.

Eksāmenā izmantotie teksti pielāgoti atbilstoši eksāmena uzdevumu mērķim.

Raksti salasāmi.

Pie izglītojamajiem un personām, kuras piedalās eksāmena nodrošināšanā, no brīža, kad viņiem ir pieejams eksāmena materiāls, **līdz eksāmena norises beigām nedrīkst atrasties** ierīces (planšetdators, piezīmjdators, telefons, viedpulkstenis u. c.), kuras nav paredzētas Valsts pārbaudes darbu norises darbību laikos.

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma

Programma publicēta [pr latviešu valoda 09 2024.pdf \(visc.gov.lv\)](https://www.visc.gov.lv)

Latviešu valoda 9.klase

Centralizētā eksāmena programma

2023./2024.m.g.

Latviešu valoda 9.klasei Centralizētā eksāmena programma

Saturs

1. Centralizētā eksāmena mērķis un adresāts	2
2. Vērtēšanas saturs	2
2.1. Sasniedzamo rezultātu veids un grupa	2
2.2. Satura moduļi	4
2.3. Izziņas darbības līmenis	5
3. Eksāmena uzbūve	5
3.1. Teksta satura un valodas līdzekļu analīze	6
3.2. Tekstveide (pārspriedums)	7
3.3. Mutvārdu runa	7
4. Piekļuves nosacījumi	9
5. Nepieciešamo resursu nodrošinājums	9
6. Vērtēšanas kārtība un kritēriji	9
7. Palīglīdzekļi, kurus atļauts izmantot eksāmena laikā	10
Pielikumi	11
1.pielikums 2. daļa (tekstveide) Pārspriedums	11
2.pielikums 3.daļa (mutvārdu runa)	15

Valsts izglītības
saturs centrs

Rīcības vārdi uzdevumu formulējumos eksāmena 1.daļā

Izziņas darbības līmenis	Līmeņa apraksts, plānotais īpatsvars % 2024.g.	Raksturīgie rīcības vārdi	Uzdevuma formulējums (piemēri no 2023.gada eksāmena 1.daļas)
I	Nosaka un atrod 2 %	Atrast, izrakstīt, izvēlēties (no teksta vai piedāvātajiem variantiem), minēt (no teksta), nosaukt, nošķirt, noteikt, atzīmēt tekstā atrastu informāciju	Kurš no skaidrojumiem atbilst šim apgalvojumam? Atzīmē ar x pareizo skaidrojumu izcelto pieturzīmju lietojumam teikumā!
II	Klasificē un raksturo 40 %	Aprakstīt, grupēt, izskaidrot, klasificēt, raksturot, pārveidot.	Izskaidro pēdiņu lietojumu dotajā teikumā! Uzraksti skaidrojumu 5.-6.rindkopā pasvītrotajiem frazeoģismiem!
III	Analizē un novērtē 42 %	Analizēt, novērtēt, pamatot, papildināt, piedāvāt (savu variantu), salīdzināt, secināt, veidot (konstruēt).	Uzraksti 2 faktus, kas liecina, ka Emīlijas Benjamiņas darbība ir bijusi daudzpusīga! Kāpēc rakstā “Latvijas preses karaļpāris Emīlija un Antons Benjamiņi” tiek lietots daudz skaitļa vārdu?
IV	Pārveido un rada 16 %	Formulēt, iekļaut, iesaistīt (tekstā), izmantot, pārveidot, radīt, reflektēt, izvērtēt.	Pārveido piedāvātos teikumus atbilstoši tabulā ierakstītajām prasībām(..)! Izdomā un uzraksti atziņu, kuru guvi, izlasot tekstu!

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma [pr latviesu valoda 09 2024.pdf \(visc.gov.lv\)](https://www.visc.gov.lv)

2. tabula. Satura moduļi un to īpatsvars eksāmenā

Satura modulis	Īpatsvars (%)
Saziņa kontekstā	10 - 12
Teksts un tekstveide	25 - 29
Valodas struktūra	55 - 59

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9. klasei Plānotais 2024. gadā

- *CE uzbūve tiek saglabāta.*
- **1. daļā** uzdevumu skaits var variēties atkarībā no teksta satura, piedāvāts publicistikas funkcionālā stila teksts.
- *Teksts sadalīts rindkopās, rindkopas numurētas, atsevišķi vārdi vai konstrukcijas pasvītrotas, lai atvieglotu skolēniem uzdevumā norādītā atrašanu tekstā.*
- *Teksts jālasa iedziļinoties, iespējams, jāpārlasa, lai varētu pareizi izprast un izpildīt uzdevumā prasīto.*
- *Atbilžu izvēles uzdevumu skaits tiek samazināts.*
- *Ar piktogrammu atzīmēti uzdevumi (ap 40%), kuros tiek vērtēta pareizrakstība skolēna sniegtajās atbildēs.*
- **SR veidi**, kurus vērtē **1. daļā**:
- **zināšanas un izpratne** (saprot tekstā ietvertās informācijas saturu un kontekstu, pārzina tekstos izmantotos valodas izteiksmes līdzekļus, skaidro to izmantojumu);
- **valodas kvalitāte** (veido pilnvērtīgu teksta gramatisko (morfoloģisko un sintaktisko) noformējumu, kas atbilst komunikatīvajam nolūkam, ievēro latviešu literārās valodas ortogrāfijas un interpunkcijas normas, izprot dažādu valodas līmeņu vienības un to lietojumu).

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9. klasei

1. daļa

Teksta satura un valodas līdzekļu analīze

- *Uzdevumu formulējumi ir kompleksi, tajos ir iekļautas vairākas izziņas darbības, ievērots to aptuvenais īpatsvars, katrs izziņas darbības līmenis uzdevuma nosacījumos ir nošķirts, līdz ar to skolēnam ir iespēja izpildīt katru izziņas līmeņa darbību atsevišķi.*
- *Dažkārt uzdevumu formulējumos ir iekļauts ievadteikums un/vai norādījums, kas palīdz saprast uzdevuma saturisko ievirzi, ir norādes par atbildes apjomu, norādes par to, vai atbilde meklējama tieši lasītajā tekstā un kurā rindkopā u.tml.*

Lai sekmīgi paveiktu uzdevumus, skolēnam jāsaprot dažādu izziņas līmeņu rīcības vārdi un jāprot veikt atbilstošas darbības, piemēram,

1. *izlasīt, atrast, izrakstīt, atzīmēt u.tml. – 1. un 2. uzdevums, kur bija jāatzīmē pareizā atbilde no divām piedāvātajām – ap 90% pareiza izpilde (2023.g.);*
2. *grupēt, klasificēt, aprakstīt, raksturot u.tml. – 3.uzdevums, kur bija jāatzīmē pareizi **tieši četras** jomas no piedāvātajām astoņām, kurās darbojies A.Benjamiņš – ap 60% pareiza izpilde (2023.g.);*

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9. klasei

1. daļa

Teksta satura un valodas līdzekļu analīze

- 3. analizēt, novērtēt, pamatot, piedāvāt savu variantu, veidot u.tml. – 8.uzdevums, kur lietvārds prese bija jāiesaista divos vienkāršos paplašinātos teikumos tā, lai tiktu atklātas vārda dažādās nozīmes (jāzina arī sintaktiskā konstrukcija **vienkāršs paplašināts teikums**) – ap 60% pareiza izpilde; vai 12.uzdevums – izskaidrot, pamatot pieturzīmju lietojuma nepieciešamību aiz skaitļiem tekstā – ap 50% pareiza izpilde (2023.g.);*
- 4. formulēt, iesaistīt tekstā, radīt, reflektēt, izvērtēt u.tml. – 19.uzdevums, kur bija jāizdomā un jāuzraksta nozīmīga atziņa, kura tika iegūta, izlasot tekstu, vērtēta arī pareizrakstība – ap 50% pareiza izpilde (2023.g.).*

Ir skolēni, kuriem grūtības sagādā uzdevumu nosacījumu izlasīšana un izpratne, atbilstošu lasīšanas stratēģiju izmantošana – eksāmena situācijā neder caurskatīšanas stratēģija, teksts ir jālasa dziļi, izzinoši.

leteicams veidot skolēnu ikdienas pieredzi, mācoties lasīt iedziļinoties.

Valsts izglītības
saturs centrs

Vērtēšanas kritēriji

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/9-klase-lv_vertesanas_kr_0.pdf

Eksāmens latviešu valodā 9. klasei

1. daļa. Vērtēšanas kritēriji

2023

Uzdevumi	Atbildes	Punkti	Punkti kopā
1. uzdevums. Emīliju un Antonu Benjamiņus var dēvēt par Latvijas preses karaļpāri? Kurš no skaidrojumiem atbilst šim apgalvojumam!	2. atbilde	1 punkts	1
2. uzdevums. Kuru no vārda ekscentrisks nozīmēm var attiecināt uz Emīliju un Antonu Benjamiņiem?	1. atbilde	1 punkts	1
3. uzdevums. Atzīmē ar X 4 jomas, kurās dzīves laikā ir darbojies Antons Benjamiņš!	Uzņēmējdarbība, žurnālistika, māksla, pedagogija	1 punkts (ja pareizi atzīmētas visas 4 atbildes)	1
4. uzdevums. Iejūties redaktora lomā un sakārto rakstnieku uzvārdus alfabēta secībā, norādot kārtas numuru!	1. Jānis Akuraters 2. Anšlavs Eglītis 3. Vilis Lācis 4. Kārlis Skalbe 5. Jānis Ziemeļnieks	1 punkts (ja visi uzvārdi pareizi sakārtoti alfabēta secībā)	1
5. uzdevums. Atzīmē ar x pareizo skaidrojumu izcelto pieturzīmju lietojumam teikumā! Dziedātājs uz to reaģēja atbilstoši savam uzvārdam, tas ir, vētraiņi, un lepļaukāja Brusubārdi, tādējādi zaudējot darbu operā.	2. atbilde	1 punkts	1
6. uzdevums. Liec teikumā nepieciešamās pieturzīmes!	Par māksliniekiem, kas uzstājās Emīlijas Benjamiņas izveidotajā salonā, protams, rakstīja arī „Jaunākajās Ziņās”-(.) kapeikas avīzītē.	1 punkts (ja teikumā pareizi saliktas visas pieturzīmes)	1
7. uzdevums. Aizpildi tabulu, izmantojot teksta 1. rindkopu!	7.1. vissvarīgākajām/visietekmīgākajiem 7.2. Emīlija/ Antons/ Benjamiņi/ Rīga/Latvija/ „Jaunākās Ziņas” 7.3. digitalizācija/ekscentrisks/platforma/individuāli/ prese/personība	1 punkts par katru pareizi un bez kļūdām izrakstīto vārdu	3

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9. klasei

1. daļa

Teksta satura un valodas līdzekļu analīze

Uzdevuma nosacījumu pavirša, virspusīga vai neuzmanīga lasīšana ir pamatā neiegūtiem punktiem uzdevumā, kur, piemēram, tabulā vai uzdevuma nosacījumu formulējumā ir norādīti rindkopu numuri, no kurām jāizraksta prasītā informācija, bet skolēns to meklē visā tekstā, izmanto ļoti daudz laika un rezultātā punktus neiegūst, jo uzdevuma nosacījums nav izpildīts (piemēram, 7. un 16.uzdevums 2023.g.).

Valsts izglītības
saturs centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

PĀRBAUDES DARBA NORISES DARBĪBU LAIKI

Latviešu valoda 9. klasei Centralizētais eksāmens

Rakstu daļa

28. maijs plkst. 10.00

Rakstu daļas saturs

Eksāmenam ir viens variants.

Skolēniem jāveic **14 uzdevumi** eksāmena 1. daļā, 1 uzdevums eksāmena 2. daļā.

Eksāmena materiāli

Skolēnam 1 A4 formāta (2 lpp.) teksta lapa un 1 A3 formāta (4 lpp.) skolēna darba lapa 1. daļai.

1 A4 formāta (1 lpp.) darba materiāla lapa un 1 A4 formāta (2 lpp.) **atbilžu lapa** 2.daļai.

2. daļas uzdevumu (2.daļas darba materiāls) izglītības iestāde saņems 28. maijā plkst. **11.30**, kad izglītības iestādes VPS lietotājs izglītības iestādes vadītāja tiešā klātbūtnē lejupielādē 2. daļas darba materiālu (1 A4 formāta lapas darba materiāls, kas paredzēts 1 skolēnam), pavairo atbilstoši skolēnu skaitam un nodod izglītības iestādes vadītājam.

Eksāmena rakstu daļas norise*

Izglītojamajiem un personām, kuras piedalās eksāmena nodrošināšanā, jāievēro

Izglītības likuma 58.pants: “Vecāku (personu, kas realizē aizgādību) pienākumi.

(1) Vecākiem (personām, kas realizē aizgādību) ir pienākums: 4) informēt izglītības iestādes vadītāju par bērna veselības stāvokli un citiem apstākļiem, ja tiem var būt nozīme mācību procesā.

***Iespējamās izmaiņas. Lūgums dienu pirms eksāmena norises pārbaudīt Lietotāju atbalsta dienesta tīmekļvietnē ([Valsts pārbaudījumu informācijas sistēma - VISC atbalsts \(refined.site\)](#)), vai nav veiktas izmaiņas!**

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

9.55	<p>Eksāmena vadītājs</p> <ul style="list-style-type: none">• izdala skolēniem eksāmena 1. daļas skolēna darba lapas un teksta lapas;• uzaicina skolēnus pārbaudīt izdalīto eksāmena materiālu komplektāciju, kā arī ierakstīt koda numuru 1.daļas skolēna darba lapās;• atgādina, ka pēc eksāmena 1. daļas skolēna darba lapas tiks nosūtītas uz VISC, kur tās tiks skenētas un sagatavotas vērtēšanai tiešsaistē. <p>Tāpēc ieraksti skolēna darba lapās jāveic skaidri un salasāmi ar oildspalvu, kuras serdenis vai tinte ir neizdzēšamā tumši zilā vai melnā krāsā katra uzdevuma atbildei paredzētajā vietā;</p> <ul style="list-style-type: none">• informē, ka, ja nepieciešams, piezīmes, pasvītrojums un atbilžu uzmetumus var rakstīt teksta lapā, ieraksti 1. daļas teksta lapā netiks vērtēti;• uzaicina skolēnus izlasīt tekstu teksta lapā un veikt eksāmena 1. daļas uzdevumus skolēna darba lapā.
10.00–12.00 (120 min)	Skolēni veic eksāmena 1. daļu.
11.50	<p>Eksāmena vadītājs</p> <ul style="list-style-type: none">• atgādina, ka pēc 10 minūtēm būs jānodod 1. daļas skolēna darba lapas.

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

Latviešu valoda 9. klasei Centralizētais eksāmens

Skolēnam ar speciālām vajadzībām, kuram ir Valsts pedagoģiski medicīniskās komisijas vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums par atbilstošas izglītības programmas īstenošanu vai pedagoģiski medicīniskās komisijas, logopēda, skolotāja logopēda, speciālā pedagoga, izglītības vai klīniskā psihologa atzinums par izglītojamam nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem mācību procesa un valsts pārbaudes darbu laikā.

Rakstu daļa
28. maijs plkst. 10.00

Rakstu daļas saturs

Eksāmenam ir viens variants.

Skolēniem jāveic 14 uzdevumi eksāmena 1. daļā, 1 uzdevums eksāmena 2. daļā.

Eksāmena materiāli

Skolēnam 1 A4 formāta (2 lpp.) teksta lapa un 1 A3 formāta (4 lpp.) skolēna darba lapa 1. daļai.

1 A4 formāta (1 lpp.) darba materiāla lapa un 1 A4 formāta (2 lpp.) atbilžu lapa 2. daļai.

2. daļas uzdevumu (2. daļas darba materiāls) izglītības iestāde saņems 28. maijā plkst. **11.30**, kad izglītības iestādes VPS lietotājs izglītības iestādes vadītāja tiešā klātbūtnē lejupielādē 2. daļas darba materiālu (1 A4 formāta lapas darba materiāls, kas paredzēts 1 skolēnam), pavairo atbilstoši skolēnu skaitam un nodod izglītības iestādes vadītājam.

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9. klasei Plānotais 2024. gadā

- **2. daļā** argumentācijā tiks piedāvāts izmantot ne tikai kultūras/literatūras faktus un personisko pieredzi, bet arī nozīmīgu sabiedrisko norišu faktus, ja skolēns vēlēšies.
- Tīrrakstā lapā skolēni tiks lūgti saskaitīt vārdus savā pārspriedumā un ierakstīt to skaitu tam paredzētajā vietā, tādējādi, mudinot skolēnus, plānojot un veidojot pārsprieduma tekstu, domāt par uzdevuma nosacījumu izpildi un noteikta apjoma teksta veidošanu atbilstoši uzdevuma nosacījumiem.
- Vērtēšanas kritērijos precizēti gadījumi, kad darbs **netiek** vērtēts un precizēts kritērijs «Teksta apjoms».
- **Vērtēšanas kritēriji ir publicēti eksāmena programmā.**

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

12.30-12.35	<p>Eksāmena vadītājs</p> <ul style="list-style-type: none">• aicina skolēnus ienākt eksāmena telpā;• izdala skolēniem eksāmena 2.daļas atbilžu lapas, darba materiāla lapas;• uzaicina 2.daļas atbilžu lapās ierakstīt skolēna koda numuru;• atgādina, ka tiks vērtēti tikai ieraksti atbilžu lapā un ka ir jāuzraksta izvēlētā temata virsraksts un jāsaskaita vārdi uzrakstītajā tekstā, vārdu skaits jāieraksta tam paredzētajā vietā 2.daļas atbilžu lapā.
12.35-13.55 (80 min)	<p>Skolēni veic eksāmena 2.daļu. Uzmetumus skolēni veic darba materiāla lapā. Tā uz VISC nav jāsūta un ieraksti tajā netiks vērtēti.</p>
13.40	<p>Eksāmena vadītājs atgādina, ka</p> <ul style="list-style-type: none">• pēc 15 minūtēm būs jānodod 2. daļas atbilžu lapas;• ir jābūt uzrakstītam izvēlētā temata virsrakstam;• ir jāsaskaita vārdi uzrakstītajā tekstā un vārdu skaits jāieraksta tam paredzētajā vietā 2.daļas atbilžu lapā.

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma

[pr latviesu valoda 09 2024.pdf \(visc.gov.lv\)](http://visc.gov.lv)

Latviešu valoda 9.klase

Centralizētā eksāmena programma

2023./2024.m.g.

Pielikumi

1.pielikums 2. daļa (tekstveide) Pārspriedums.

Vērtēšanas kritēriji (30 punkti)

Vērtēšanas kritērijs	Snieguma apraksts, līmenis, punkti			
	I	II	III	IV
1. Temata atklāsme	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
0 punktu, ja darbs neatbilst pārsprieduma žanra domrakstam un/vai tematam. Darbs netiek vērtēts.	Saturs daļēji atbilst tematam un pārsprieduma žanram (dominē vēstījuma un/vai apraksta elementi). Skatījums uz problēmu/jautājumu ir vienkāršots un virspusējs. Izteiktās domas ir frāžainas.	Saturs atbilst tematam un pārsprieduma žanram, taču problēma/jautājums atklāts virspusēji, ir novirze no temata. Spriedumi ir trafareti/neveikli, nav iekļauti secinājumi.	Saturs atbilst tematam un pārsprieduma žanram, taču temats ir sašaurināts vai paplašināts. Patstāvīgi spriedumi un secinājumi, taču tie pilnībā neatklāj problēmas/jautājuma būtību un autora personisko attieksmi.	Pārsprieduma saturs pilnībā atbilst tematam. Jautājumi aplūkoti plaši, loģiski un saprotami; tekstā ietverti patstāvīgi spriedumi un secinājumi, atklāta autora personiskā attieksme, atziņas, vērtējums.
2. Teksta struktūra	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Darbs nav plānveidīgs. Trūkst nobeiguma vai ievada. Nav daļījuma rindkopās.	Teksta daļu apjoms ir nesamērīgs. Daļēji ievērots daļījums rindkopās, trūkst saistījuma starp tām un/vai nav ievērotas atkāpes.	Ievērots daļījums rindkopās, ir vismaz 3 rindkopas, tās ir loģiski izkārtotas, vietām nav saistījuma starp tām, ir ievērotas atkāpes.	Teksts ir plānveidīgs, loģisks, strukturāli vienots. Ievērots daļījums 4 vai 5 rindkopās, tās ir saturiski saistītas. Ir ievērotas atkāpes.
3. Teksta apjoms	1 punkts	2 punkti		
0 punktu, ja domraksta apjoms ir mazāks par 120 vārdiem. Darbs netiek vērtēts.	Teksts daļēji atbilst norādītajam apjomam (120 – 200 v.). Ja teksta apjoms ir 120 – 150 vārdu, kļūdu skaitu reizina ar 2	Teksta apjoms ir 201 – 300 vārdi. Pārsniegts apjoms neietekmē vērtējumu.		

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma

[pr latviesu valoda 09 2024.pdf \(visc.gov.lv\)](#)

Latviešu valoda 9.klase

Centralizētā eksāmena programma

2023./2024.m.g.

4. Argumentēšana	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstā izmantoti vispārīgi apgalvojumi, tie nav pamatoti ar faktiem vai autora personisko pieredzi. Darbs ir bezpersonisks.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir sašaurināti vai pārāk vispārīgi. Argumentēšanai izmantota tikai autora personiskā pieredze.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir saprotami, tie ir saistīti ar izklāstītā jautājuma saturu. Argumentēšanai izmantota autora personiskā pieredze un vismaz viens precīzi formulēts kultūras/literatūras un/vai nozīmīgu sabiedrisko norišu fakts.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir formulēti skaidri un precīzi. Pierādījumi ir izvērsti un skaidroti, atklājot rakstītāja personisko attieksmi. Argumentēšanai izmantoti 2 vai 3 skaidri un precīzi formulēti kultūras/literatūras un/vai nozīmīgu sabiedrisko norišu fakti un autora personiskā pieredze.
5. Vārdu krājums**	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstā ir vienvērtīgs un ierobežots vārdu lietojums, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (7–10 gadījumi).*	Tekstā kopumā ir atbilstošs vārdu lietojums, taču ir pieļauta nepamatota vārdu atkārtošanās un frāžainība, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (4–6 gadījumi).	Tekstā ir atbilstošs vārdu lietojums, taču pieļauts nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (1–3 gadījumi).	Tekstā ir tematam un satura atklāsmei atbilstošs, bagātīgs un precīzs vārdu lietojums. Nav kļūdu.

Valsts izglītības
saturs centrs

Pielikums tekstveides vērtēšanas kritērijiem

Vārdu krājuma kļūdu veidi**	Gramatikas kļūdu veidi**	Ortogrāfijas kļūdu veidi**
<ul style="list-style-type: none">• Vārda nozīmes neizpratne/ neatbilstošas nozīmes vārds.• Neatbilstošs tās pašas vārdšķiras vārds.• Kalkēts vārds.• Vārds svešvalodā.• Liekvārdība, vienas saknes vārdu pārmērīgs atkārtojums.• Valodas stilam neatbilstošs vārds.• Neloģiski izteikumi, saturiski neloģisks teikums.	<ul style="list-style-type: none">• Neprecīzi piedēkļi/priedēkļi.• Salīdzinājuma formu nepareizs lietojums.• Nenoteiktās/noteiktās galotnes nepareizs lietojums.• Neprecīzs locījums/skaitlis/dzimte.• Darbības vārda formu neprecīzs lietojums.• Vārdu formveidošanas kļūdas.• Kļūdas prievārdu, saikļu lietošanā (ka/kad; jeb).• Nepamatota personas un laiku maiņa.• Nepamatoti izlaists vārds teikumā.• Nepamatoti atdalīti un nepareizi novietoti palīgteikumi, kļūdas sintaktisko saistījumu izveidē.• Nepilnīgi, nepabeigti teikumi, neloģiska vārdu secība teikumā.	<ul style="list-style-type: none">• Nav ievērota latviešu valodas vārdu pareizrakstība (īso un garo patskaņu, divskaņu pareizrakstība vārdos un vārdformās, pareizs līdzskaņu lietojums vārdu saknē, galotnē un vārdformās, priedēkļu un piedēkļu lietojums vārdos un vārdformās, diakritiskās zīmes trūkums).• Nav ievēroti literārās valodas vēsturisko miju nosacījumi.• Kopā/ šķirti rakstāmi vārdi.• Lielo sākumburtu lietošana saliktajos nosaukumos, īpašvārdu rakstība.• Svešvārdu pareizrakstība, cittaotu īpašvārdu atveide.• Vārdu saīsināšana.• Vārdu dalīšana pārņemšanai jaunā rindā.• Neuzmanības kļūdas (izlaisti/lieki/pārstatīti burti, trūkst galotnes utt.).• Latviešu valodas alfabētam neatbilstošu burtu lietojums.

Valsts izglītības
satura centrs

Vērtēšanas kritēriji

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/9-klase-lv_vertesanas_kr_0.pdf

Eksāmens latviešu valodā 9. klasei

Pielikums pārsprieduma vērtēšanas kritērijiem

2023

1

Kļūdu tipu raksturojums

Kritērijs – vārdu krājums

4 punkti	Kļūdas veids (kļūdu skaits ietekmē iegūto punktu skaitu) 3-2-1-0 punktu	Piemēri
Tekstā ir tematam un satura atklāsmei atbilstošs, bagātīgs un precīzs vārdu krājums. Nav kļūdu.	Vārda nozīmes neizpratne/ neatbilstošas nozīmes vārds.	Iesim redzēt izrādi. Es mīlu lasīt. Es personīgi . Mīlestība ir stiprs vārds. Paliek mierīgāks prāts. Lugā "Sekss, roks un PSRS" ir parādīts [..] L.Kota gleznoja A.Eglīša dzīves gājumu Kaut gan otrais teksts apraksta pirmo [..] Skatoties uz pirmo tekstu, var secināt [..] Izklausās , ka rakstnieks ir noslēpumains.
	Neatbilstošs tās pašas vārdšķiras vārds.	Nobraukšu pie tevis. Viņš ir mans nedraugs . Intervijas gaita parāda viņas pārliecinātību par to [..]
	Kalkēts vārds.	Es varu grāmatu atgriezt rīt. Var saprast, par kādu laiku iet runa. Fragments no Laimas Kotas romāna [..]
	Neatbilstoši lietots svešvārds.	Anetes frustrācija , paliekot vienai [..]
	Vārds svešvalodā.	"The priory", "Чайка"
	Liekvārdība, vienas saknes vārdu pārmērīgs atkārtojums.	Ar dažādiem avotiem mēs varam iegūt dažāda veida un dažādas kvalitātes informāciju. Autore savā darbā puž savu viedokli [..] Pastāsta, kāpēc notika tas, kas notika [..]

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma Programma publicēta [pr latviesu valoda 09 2024.pdf \(visc.gov.lv\)](#)

***11 un vairāk kļūdu** (kritēriji: *Vārdu krājums. Gramatikas normas. Ortogrāfijas normas. Interpunkcijas normas.*) – 0 punktu.

**** Vārdu krājuma, gramatikas, ortogrāfijas kļūdu veidi** (tabula pielikumā).

Domrakstu nevērtē, ja

- uzdevums nav izpildīts;
- darbs neatbilst kādam no piedāvātajiem tematiem;
- darbs neatbilst apjomam (**mazāk par 120 vārdiem**);
- darbs nav salasāms vai atrodas ārpus tekstam paredzētā laukuma;
- darbā vērojamas plagiāta pazīmes;
- darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda 9. klasei Plānotais 2024. gadā

- **3. daļā** precizēti vērtēšanas kritēriji, iekļaujot skaidrojumu, kurus kritērijus vērtē tikai runā un – kurus vērtē gan runā, gan saziņā un mainīti atsevišķu kritēriju formulējumi.
- Mutvārdu daļas norise plānota četras dienas, vienā no tām pēc rakstu daļas, ja skola un pašvaldība šādi ieplāno (27.05., **28.05.**, 29.05., 30.05.2024.).
- **Vērtēšanas kritēriji (2. un 3.daļai) ir publicēti eksāmena programmā.**
- **Skolēni, kuri 2023. gadā neieguva pamatizglītību apliecināšu dokumentu, jo nenokārtoja CE, neiegūstot vērtējumu vismaz 10%, 2024.gadā to kārtoti atkārtoti pēc atkārtoti apgūta mācību satura 9. klasē.**
- **Pieteikšanās eksāmeniem ir noslēgusies.**

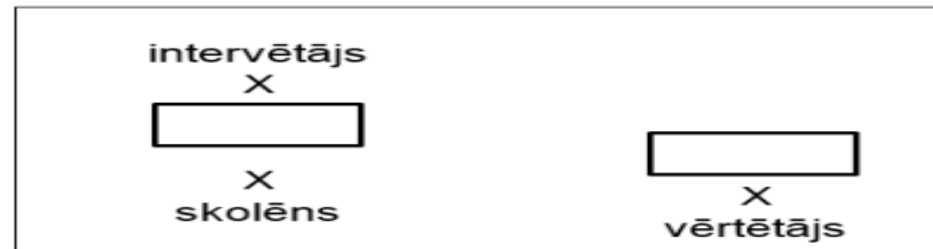
Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

Latviešu valoda 9. klasei Centralizētais eksāmens

Eksāmena dalībnieku izvietojums mutvārdu daļas norises telpā

Mutvārdu daļa

27., 29., 30. maijs plkst.9.00, 28. maijs plkst.15.00

Eksāmena mutvārdu daļas saturs

Skolēns veic vienu uzdevumu – atbild iepriekš sagatavotu runu (3-5 minūtes) un izvērsti atbild uz diviem jautājumiem, ko uzdod mutvārdu daļas intervētājs (apmēram 2 minūtes).

Eksāmena mutvārdu daļas materiāli

Skolēnam – A5 formāta lapa – mutvārdu runas struktūra.

Skolotājam – mutvārdu runas vērtēšanas kritēriji – 1 A4 formāta lapa, vērtēšanas protokols A4 formāta lapa (atbilstoši izglītojamo un grupu skaitam). 27., 28., 29. un 30.maija mutvārdu daļas materiāli būs pieejami lejupielādei VPS.

28.maijā plkst. 14.30 vai 27., 29., 30.maijā plkst. 8.30 izglītības iestādes VPS lietotājs izglītības iestādes vadītāja tiešā klātbūtnē lejupielādē konkrētās dienas mutvārdu daļas materiālu.

Izglītības iestādes vadītājs

- nodrošina skolēna un skolotāja materiālu pavairošanu atbilstoši skolēnu skaitam grupās.

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

Kad skolēns ienācis eksāmena norises telpā, **intervētājs**

- **aicina uzradīt personu apliecināšu dokumentu vai skolēna statusu apliecināšu dokumentu (piemēram, skolēna apliecība, skolēna karte);**
- **aicina skolēnu paņemt** mutvārdu daļas **skolēna izdales materiāla lapu “Mutvārdu runas struktūra”** (A5 formāta lapa);
- aicina apsēsties skolēnam paredzētājā vietā un pārskatīt uzdevuma izpildes nosacījumus – mutvārdu runas struktūru - skolēna izdales materiālā;
- ieraksta programmatūrā **ievada** skolēna koda pēdējos četrus ciparus un to apstiprina;
- ieraksta sākumā **nosauc** skolēna koda pēdējos četrus ciparus;
- **aicina** skolēnu 3 – 5 minūšu laikā atbildēt sagatavoto runu un **atgādina**, ka skolēns atbildē drīkst izmantot iepriekš pierakstītu plānu un/vai runas saturam atbilstošus atslēgvārdus, taču **lasīšana no lapas nav pieļaujama**;
- pēc skolēna runas **uzdod divus jautājumus** skolēna viedokļa precizēšanai un labākai izpratnei;
- jautājumu saturs ir atkarīgs no skolēna runas satura – jāformulē jautājumi, kuri neaicina skolēnu atkārtot jau teikto, nepieciešamības gadījumā jautājumus atkārtoti;
- seko skolēna atbildes laikam (līdz 5 minūtēm runas laiks un līdz 2 minūtēm laiks atbildēm uz jautājumiem), ja atbildes laiks netiek izmantots pilnībā, pārjautā, vai skolēns vēl nevēlas papildināt atbildi;
- kad skolēns atbildi ir beidzis, lūdz atstāt eksāmena telpā skolēna izdales materiāla lapu un iepriekš pierakstīto plānu un/vai runas saturam atbilstošos atslēgvārdus, ja tādi skolēnam ir;
- ja laiks tiek pārsniegts, norāda, ka atbilde jābeidz;
- *ja skolēns klusē ilgāk par 15 sekundēm vai apstiprina, ka nevēlas izteikties, informē, ka šī eksāmena mutvārdu daļa ir beigusies, pateicas par atbildēm un atvadās.*

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

Vērtētājs

- noklausās skolēnu atbildes;
- novērtē tās saskaņā ar vērtēšanas kritērijiem;
- vispirms ieraksta vērtējumus mutvārdu daļas vērtējuma papīra protokolā, **neapspriežot tos ar intervētāju;**
- ierakstus vērtējuma protokolā veic skolēnu atbilžu secībā;
- **obligāti raksta pilnu skolēna kodu (12 cipari);**
- papīra protokolu aizpilda tikai ar tumši zilu vai melnu tinti;
- **ievada skolēnu atbilžu vērtējumus skolēnu kodu secībā informācijas sistēmā, neapspriežot tos ar mutvārdu daļas intervētāju;**
- nodrošina eksāmena mutvārdu daļas materiālu uzglabāšanu un neaizskaramību starpbrīžu laikā.

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises darbību laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25434/download?attachment>

Izdales materiāla skolēnam “Mutvārdu runas struktūra” paraugs

1. Runas ievadā nosauc tematu, pamato tā izvēli, temata personisko nozīmīgumu un aktualitāti!
2. Runas galvenajā daļā argumentācijai izmanto:
 - informatīvu tekstu vai literāru darbu, kas saistīts ar izvēlēto tematu,
 - faktus par sabiedriskajām un/vai kultūras norisēm Latvijā/pasaulē,
 - savu pieredzi.
3. Runas nobeigumā formulē vienu vai vairākas atziņas/secinājumus par izvēlēto tematu!

* Runas laikā tu drīksti izmantot iepriekš pierakstītu plānu un runas saturam atbilstošus atslēgvārdus.
* Ievēro runas ilgumu (3-5 minūtes)!
4. Sniedz izvērstas un pamatotas atbildes uz intervētāja diviem jautājumiem!

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

Valsts izglītības
satura centrs

**Metodiskie ieteikumi,
gatavojoties 2022. / 2023.
mācību gada eksāmenam
latviešu valodā 9.klasei**

Valsts izglītības
satura centrs

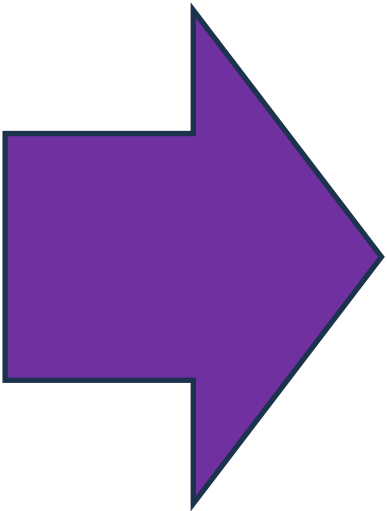
9. klase

[https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumen
ti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf](https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf)

1. daļa

Lai veiktu uzdevumos norādītās darbības un parādītu valodas sistēmas izpratni, skolēniem

- 1) **jāsaprot** valodas līdzekļu nosaukšanai izmantotie **jēdzieni** (piemēram, lietvārds, salikts teikums, iespraudums, sinonīmi, frazeoloģisms),
- 2) **jāsaprot gramatikas jēdzieni** (piemēram, vārddarināšana, vokatīvs, vēlējuma izteiksme),
- 3) **jāprot** saskatīt tekstā un izmantot savā valodā šo jēdzienu nosauktos valodas līdzekļus, **veikt darbības** (piemēram, atvasināt, sadalīt morfēmās).

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

1. daļa

Morfoloģijā

vārddarināšana, morfoloģija, morfēma, (sakne utt.), morfēmu nosaukumi celms, izskaņa, pirmatnīgs vārds, atvasināts vārds, radniecīgi vārdi, saliktenis, darināt/atvasināt, sadalīt morfēmās,

pamatforma, patstāvīgs vārds, palīgvārds,

vārdšķira, vārdšķiru nosaukumi (lietvārds, īpašības v. utt.),

vārdšķiru sīkāks iedalījums (īpašvārds, personu vietniekvārdi, kārtas skaitļa vārdi u.tml.),

dzimte, skaitlis, lokāms/nelokāms vārds, locījumi, locīt, līdzskaņu mija, atgriezenisks, salīdzināmās pakāpes, noteiktā/nenoteiktā galotne, deklinācija, konjugācija, darbības vārdu kārtas, laiks (t.sk. vienkāršais un saliktais), izteiksme (īstenības, atstāstījuma utt.), darbības vārda divdabju formas.

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

1. daļa

Sintaksē

vārdu savienojums,

teikums, stāstījuma, jautājuma, izsaukuma, vēlējuma, rosinājuma tiekumi,

vienkāršs teikums (papašināts un nepaplašināts),

salikts tiekums (sakārtots, pakārtots, jaukts),

palīgteikums, vienlīdzīgi palīgteikumi,

saiklis, bezsaikļa saistījums,

teikuma locekļu jēdzieni (virsloceklis, palīgloceklis, teikuma gramatiskais centrs, izteicējs utt.),

atkārtoti vārdi, vienlīdzīgi teikuma locekļi,

vispārinātājevārds,

savrupinājums,

pielikums, pielikuma grupa,

paskaidrojošo vārdu grupa,

divdabja teiciens,

iespraudums, iestarpinājums,

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

	tiešā runa, piebilde, netiešā runa, pieturzīme un paturzīmju nosaukumi (punkts, komats, pēdiņas, daudzpunkte utt.).
Leksikā un saziņas stila izvēlē	leksika = vārdu krājums, vārda nozīme (tiešā, pārnestā), viennozīmīgi un daudznozīmīgi vārdi, stilistiski neitrāli un ekspresīvi vārdi, sinonīmi, antonīmi, homonīmi, svešvārdi = internacionālismi, aizguvumi, barbarismi, vecvārdi, apvidvārdi, jaunvārdi, termini, poētismi, deminutīvi, sarunvalodas vārdi, žargonismi, vienkāršrunas vārdi, frazēoloģismi.

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

**Saziņā, valodas
nozīmes un
lietojuma izpratnē
un tekstveidē**

dzimtā valoda, valsts valoda, svešvaloda,

dialekts, izloksne,

valodas funkcionālie stili (zinātniskais, publicistikas,
daiļliteratūras, sarunvalodas),

žargons,

saziņas situāciju raksturojoši jēdzieni (formāla vai neformāla
saziņa, adresāts utt.),

saziņas līdzekļi (verbāli, neverbāli),

monologs, dialogs,

dažādu tekstu žanru nosaukumi (vēstule, intervija utt.),

daiļliteratūras žanru nosaukumi (stāsts, pasaka utt.),

temats,

problēma,

atslēgas vārds,

galvenā doma,

apgalvojums,

pamatojums,

piemērs, arguments, fakts,

secinājums, atziņa,

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

[https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumen
ti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf](https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf)

1. daļa

	rakstura īpašība, virsraksts, jautājums, atbilde, rinda, rindkopa.
--	---

Piemēri jēdzienu lietojumam uzdevumu formulējumos.

Uzraksti vienā teikumā, kā Kristīne jūtas kalnos, un iesaisti šajā teikumā trīs **vienlīdzīgus teikuma locekļus!**

Izraksti no teksta 3. rindkopas **apzīmētāju**, kas raksturo sniegputeni, klajumu un nogāzi!

Veido **saliktus teikumus**, turpinot iesākto domu!

Izraksti no teikuma **trazeologismu** un izskaidro tā nozīmi!

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

[https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumen
ti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf](https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf)

1. daļa

Pievērs uzmanību!

1.	Vai nepieciešamā informācija tev jāatrod tekstā?
2.	Vai informācija jāizraksta no teksta (ja teksti ir vairāki, pievērs uzmanību, no kura teksta?)
3.	Vai informācija jāsecina un jāizdomā pašam?

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

1. daļa

Neraksti lieku!

1.	Ja uzdevumā norādīts izrakstīt vārdu, vārdu savienojumu vai frazeologismu, raksti tieši to , kas prasīts, nevis veselu teikumu vai teikuma daļu!
2.	Ja ir teikts izrakstīt vienu piemēru, noteikti raksti tieši vienu piemēru, nevis divus!

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

2. daļa

Kas ir pārspriedums?

Uzdevuma pamatā ir SR valodu mācību jomā, kas nosaka, ka skolēns “patstāvīgi izvirza mērķi un organizē teksta plānošanas procesu, izvēloties sev piemērotu ideju un domu pieraksta veidu, raksta pārspriedumu un argumentēto eseju” (VL 9.2.1.3).

Saistītie sasniedzamie rezultāti (VL 9.1.1.6; 9.1.1.7; VL 9.1.1.9) paredz, ka skolēns prot paust un raksturot emocijas, pamatot savu viedokli, integrēt, interpretēt un strukturēt informāciju, saskatīt cēloņsakarības, kā arī variēt sava rakstu darba saturu, uzbūvi un apjomu atkarībā no saziņas veida rakstu formā (šajā gadījumā – atbilstoši izvēlētajam tematam un pārsprieduma prasībām).

Pārspriedums ir domrakstu žanrs, kura pamatā ir pārdomās iegūts atzinums, spriedums, vērtējums (skat. vārdnīcas Tezaurs.lv skaidrojumu vārdam “pārspriedums”). Pārspriedumā parasti tiek analizēta kāda problēma, par kuru sakopoti fakti un argumentācija, tiek pausta sava attieksme, vērtējums un interpretācija. Domas virzība pārspriedumā ir problēma (apgalvojums/jautājums) - tās iztīrājums (pamatojums/atbilde) – secinājums.

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/met/mat/met_iet_9_kl_2023.pdf

2. daļa

Panēmieni, kas var palīdzēt izvēlēties tematu.

Uzmanīgi izlasi dotos virsrakstus un sameklē (izcel, pasvītro) galveno atslēgas vārdu!

Cilvēks, kas mani iedvesmo.

Mans **ceļš** uz virsotni.

Robeža starp drosmi un vieglprātību.

Pārdomā visu dotajos virsrakstos lietoto vārdu nozīmi - vai šie vārdi konkrētajā gadījumā lietoti tiešā vai pārnestā nozīmē, tieši ar kādu nozīmi tie lietoti? Pieraksti vārdiem skaidrojumu, komentārus!

Papildini ar piezīmēm par uzreiz prātā ienākušiem faktiem!

Par katru no tematiem uzraksti 1 teikumu, kas sākas ar “Man ir jāpastāsta, ...”!

Cilvēks, kas mani iedvesmo. Man jāpastāsta, kas un kāds ir šis cilvēks, kāpēc un kā viņš vai viņa mani iedvesmo.

Mans **ceļš** uz virsotni. Man jāpastāsta, kā es varētu nonākt savas dzīves virsotnē, kas tā ir un kas man jādara, lai to sasniegtu.

Robeža starp drosmi un vieglprātību. Man jāpastāsta, kas ir robeža starp drosmi un vieglprātību, kā atšķirt drosmi no vieglprātības.

Mācību procesā, gatavojoties un vingrinoties pārsprieduma rakstīšanai, var veikt šādus uzdevumus par dažādiem tematiem, arī pilna apjoma pārspriedumu neuzrakstot vai uzrakstot tikai par vienu no vairākiem tematiem, ar kuriem strādāts.

Valsts izglītības
saturs centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

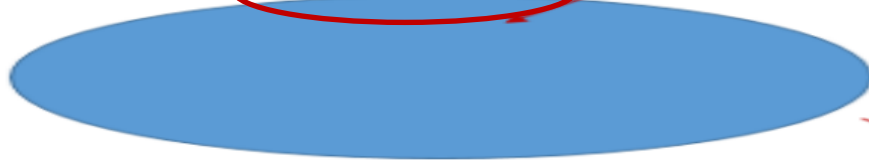
2. daļa

Pārsprieduma plānošana

Ieraksti tematu tā, lai uz svītras būtu galvenais atslēgas vārds!

Uzraksti apgalvojumu par galveno atslēgas vārdu!

Kā tu vari pamatot savu apgalvojumu?
Ieraksti 3 pamatojumus!

Ko tu no tā visa secini?
Ieraksti secinājumu!

Valsts izglītības
sati

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/met/mat/met_iet_9_kl_2023.pdf

2. daļa

Uzliec savai ēkai jumtu – izsaki apkopojumu vai secinājumu!

Būvē sava pārsprieduma ēku no trim argumentiem –
pamatojumiem vai atbildēm!

Tava pārsprieduma pamats – ievada apgalvojums vai jautājums.

Vēl viens paņēmieni, kā ātri strukturēt savu pārspriedumu – uzrakstīt savu pārspriedumu vienā – trijos teikumos, iekļaujot apgalvojumu vai jautājumu, pamatojumu/atbildes spriedumus un secinājumu.

Mans ceļš uz virsotni. Lai ceļš uz virsotni izdotos, vajag karti vai navigatoru, labus laikapstākļus un mērķtiecību pārvarēt grūtības un neapstāties ceļā, tāpēc man ceļā uz savas dzīves virsotni vajag plānu, kā to sasniegt, lai man vispār būtu iespējas, materiālie apstākļi utt. un mērķtiecību. Ja tas viss būs, es virsotni sasniegšu.

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

3. daļa

Kas ir runa?

Uzdevuma pamatā ir SR valodu mācību jomā, kas nosaka, ka skolēns “veido saziņas situācijai atbilstošu monologu” (VL 9.1.1.5) un “mērķtiecīgi plāno un veido strukturētu un saturīgu mutvārdu runu” (VL9.2.1.8.).

Monologs ir samērā ilga viena cilvēka runa. Vārdnīcā “Tēzaurus.lv” skaidrots, ka runa ir “kāda satura, temata (samērā plašs, parasti iepriekš sagatavots) izklāsts ar valodas skaniskajiem līdzekļiem; šāda izklāsta fiksējums rakstveidā”, kā arī “specifiska cilvēku darbība, ko veic ar valodas skaniskajiem līdzekļiem un kas nodrošina sakarus starp cilvēkiem” un “pēc noteiktiem valodas likumiem veidots teksts, kas atspoguļo šādu darbību”.

Saistītie SR (VL 9.1.1.4; VL 9.1.1.6.; VL9.1.1.7. un VL 9.1.1.9) nosaka, ka skolēnam jāprot iesaistīties daudzveidīgās saziņas situācijās, pielāgot saziņas situācijai (eksāmena situācijā – dotajam uzdevumam) sava mutvārdu teksta saturu, apjomu un struktūru, raksturot savas emocijas, interpretēt informāciju un pamatot savu viedokli. Šīs prasības tiek atspoguļotas runas saturā un tās vērtēšanas kritērijos.

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

3. daļa

Temata izvēle

Runas tematu skolēns var brīvi izvēlēties, paturot prātā, lai izvēlētais temats dotu iespēju pilnvērtīgi pamatot tā aktualitāti, izklāstā izmantot savu personisko pieredzi un paust attieksmi, viedokli, sava viedokļa pamatojumam izmantot kultūras/sabiedriskās dzīves faktus un atsaukties uz vismaz vienu literāru vai informatīvu tekstu.

Tā kā personiskajam viedoklim, attieksmei un pieredzei ir liela nozīme runas saturā, tematam vajadzētu būt skolēnam personiski nozīmīgam. Tas var būt saistīts ar skolēna interesēm, pētījumu tematu (ja skolēns ir izstrādājis ZPD), hobijiem, nākotnes karjeras nodomiem, spilgtiem kultūras un mākslas iespaidiem, globāli aktuāliem tematiem (ja skolēnam ir personiska pieredze saistībā ar kādu no tiem) u.c.

Uzsākot temata izvēli, skolēnu var rosināt domāt, kas ir tie temati, kas viņu interesē, satrauc, viņam rūp vai no sirds iepriecina un iedvesmo, un tāpēc rosina vēlmi dalīties savā pieredzē un viedoklī.

Nākamajā solī skolēnam vajadzētu izvērtēt, vai iecerētais temats nav pārāk plašs (to nebūs iespējams pilnvērtīgi atklāt 3-5 minūšu runā), pārāk vispārīgs, pārāk tāls no personiskās pieredzes vai pārāk šaurs un specifisks, pārāk personisks (būs grūti pamatot aktualitāti). Skolēnam būs vieglāk sagatavot runu tad, ja temats pašam šķitīs interesants un ja jau temata izvēles laikā būs kaut aptuvenus priekšstats vai idejas, kādu savu pieredzi, faktus un tekstu/tekstus varētu izmantot.

Skolotājs var sniegt skolēnam atbalstu temata izvēlē un precizēšanā. Skolēns var pats vai ar skolotāja atbalstu nonākt pie precizējumiem runas tematā arī runas gatavošanas laikā.

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

3. daļa

Runas ievadā skolēnam jānosauc savs izvēlētais runas temats, jāpamato temata izvēle un aktualitāte. Temata izvēles un aktualitātes pamatojumā vajadzētu iekļaut apgalvojumu, kas skaidri pauž skolēna viedokli/attieksmi pret izvēlēto tematu un ko būs iespējams pamatot ar faktiem un savu pieredzi runas gaitā.

Runas galvenā daļa jāveido strukturēti, secīgi sniedzot informāciju par tematu un sīkāk izklāstot savu viedokli, atklājot savu attieksmi un virzoties uz ievadā izvirzītā apgalvojuma pamatojumu. Pamatojumam jāizmanto sava pieredze, kultūras/sabiedriskās dzīves fakti un vismaz viens literārs vai informatīvs teksts.

Skolēna **pieredze** ir būtiska temata atklāsmes daļa. Pieredze ir tas, ko skolēns dara/ir darījis/piedzīvojis (nodarbojos ar... , esmu strādājis..., savā ZPD pētīju..., piedalījos ..., biju aizbraucis uz..., gadījās pieredzēt, ka... u.tml.); kas ir saistīts ar viņa ģimenes/tuvinieku/tuvu draugu/sociālās grupas pieredzi un skar pastarpināti viņu pašu (mana vecmāmiņa katru gadu mums stāsta, kā..., mana labākā draudzene sameloja (..) par (..) un ..., mans tētis nolēma iegādāties mums ..., mūsu skolas 18.novembra pasākumā ... u.tml.); spilgts līdzpārdzīvojums, ko izraisījusi kultūras vai mākslas darba uztveres pieredze (pēc (..) izlasīšanas man bija ilgi jādomā, jo ..., es biju šokēts, noskatoties (..), un sapratu, ka..., (..) mani bezgala aizkustināja (..) ... u.tml.).

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

3. daļa

Kā **sabiedriskās dzīves un kultūras fakti** var būt izmantoti informācijas avotu dati un mākslas darbu dati (autori, nosaukumi, rašanās vieta un laiks), notikumi - norises gada skaitļi, datumi (1989. gadā notika pirmie Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki atmodas gaisotnē, kaut Latvijas valsts vēl nebija atjaunota), ziņas par terminu izcelsmi, izgudrojumiem, savā jomā ievērojamiem cilvēkiem un viņu paveikto, atklājumiem u.tml. (pirmā sieviete čelliste, kas kļuva par starptautisku zvaigzni, bija 1945.gadā dzimusī britu čelliste Žaklīna di Prē; terminu “robots” pirmo reizi lietoja čehu rakstnieks Karels Čapeks savā zinātniskās fantastikas lugā “Rosuma universālie roboti” (R.U.R.)), statistikas dati (mājsaimniecību īpatsvars, kurās pieejams internets, 2021. gadā sasniedzis 91,1 %,) u.tml. Viens no veidiem, kā vienkārši un saprotami izvērtēt, kas ir/nav fakts, ir pieņēmums, ka fakta izklāstā būs izmantots īpašvārds un/vai skaitļa vārds (mūsdienās daudzi bērni un jaunieši izvēlas mācīties tālmācībā – **nav fakts**; pagājušajā mācību gadā Latvijā izglītību tālmācībā apguva 7114 bērni – **ir fakts**).

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

3. daļa

Kā tekstu, uz kuru atsaukties, skolēns var izmantot jebkāda žanra literāru darbu no latviešu vai cittautu literatūras, kā arī jebkāda veida publicētu (grāmatā, periodiskā izdevumā vai internetā) informatīvu, zinātnisku, populārzinātnisku vai publicistikas tekstu (piemēram, enciklopēdijas šķirklī, zinātnisku vai populārzinātnisku rakstu, informatīvu rakstu ziņu vietnē, recenziju, interviju u.tml.) Atsaucoties uz tekstu, nepārprotami un atpazīstami jānosauc izmantotā teksta avots (kādā nesen izdotā grāmatā es lasīju par zēnu, kas... - var uzskatīt par pieredzi, bet ne par atsauci uz tekstu; R.Bugavičutes-Pēces stāstā “Puika, kas redzēja tumsā” ir stāstīts par zēnu, kas... - ir atsauce uz tekstu; viens slavens skeiteris intervijā teica, ka skeitošana bagātina pilsētu, jo izmanto arhitektūras objektus neierastos veidos – nav atsauce uz tekstu; intervijā interneta žurnālam “Sportland Magazine” skeiteris Edgars Gabarajevs teica, ka skeitošana bagātina pilsētu, jo izmanto arhitektūras objektus neierastos veidos – ir atsauce uz tekstu).

Valsts izglītības
satura centrs

9. klase

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/met_iet_9_kl_2023.pdf

3. daļa

Runas nobeigumā skolēnam jāformulē viens vai vairāki atzinumi/secinājumi par savu tematu, kas izriet no runas satura (...(..) ir ne vien ļoti skaista, bet arī kultūrvēsturiski nozīmīga vieta, kur var daudz uzzināt un gūt pieredzi un iedvesmu). Ja skolēns vēlas, viņš var formulēt arī publiskās runas žanram raksturīgo aicinājumu uz rīcību (... es iesaku ikvienam atrast iespēju aizbraukt uz (..) ...; katram manas paaudzes cilvēkam vajadzētu ...) vai pastāstīt par saviem nākotnes nodomiem, kas izriet no runas satura (... , tāpēc esmu nolēmis iestāties (..) un apgūt..., lai...) – tas nav obligāti un nedod tiešus papildpunktus vērtējumā, bet var bagātināt runas nobeigumu un palīdzēt atklāt personīgo attieksmi.

Valsts izglītības
satura centrs

Atgādne **skolēniem** un **pedagogiem**

- **Nemēģiniet iemācīties/iemācīt** visu dažās dienās pirms eksāmena!
- **Izmantojiet** katru iespēju iepazīt daudzveidīgus tekstus latviešu valodā un paplašināt savu vārdu krājumu un redzesloku!
- Pirms katra eksāmena uzdevuma veikšanas **pārdomājiet** jautājumus – **kas tieši un kā ir jādara!**
- **Protams**, gramatikas normu, ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošana gan rakstītā, gan runātā tekstā ir standartā paredzēts obligāts sasniedzamais rezultāts, apgūstot optimālā līmeņa kursu vidusskolā, **taču** neaizmirstiet arī par saturu – temata atklāsmi, argumentēšanu, teksta struktūru, apjomu, stilistiku, individualitāti un radošumu!
- Par **atbalsta pasākumiem CE – tikai tie, kas bijuši visa mācību procesa laikā** (*skolas atbildīgā persona līdz 15.04.2024. veic ierakstu VPS*):

<https://www.visc.gov.lv/lv/atbalsta-pasakumi>

Valsts izglītības
satura centrs

Lai izdodas!
Paldies!

Ineta Smilga

Valsts izglītības satura centra
Vērtēšanas un analītikas departamenta
Vispārējās izglītības pārbaudījumu nodaļas
vecākā eksperte

Ineta.Smilga@visc.gov.lv

Tālr. 67814468

2024.gada 29.aprīlī